

Chuck Marohnic promicatelj sakralnoga jazz

Razgovarao: Mario Šoša

Crkvena glazba danas uvijek iznova propituje granice svoje imaginacije i izraza, pa se može reći da je odavna postalo jasno da te granice, bez obzira na dokumente koji čvrsto određuju okvir u kojem bi se trebala kretati, još uvijek nisu, a vrlo vjerojatno nikad niti neće dokraja biti iscrtane. Razloga za takvo što je mnogo, a jedan od njih su i doista beskonačne mogućnosti koje glazbena umjetnost danas pruža i želje onih koji se njome bave da se njome na samo sebi svojstven način izraze. Stoga nema žanra, vrste ili načina izvođenja s kojim se nije i neće eksperimentirati od gregorijanskog koralna do teškog metala. Međutim, još uvijek ima i sasvim originalnih, neočekivanih i zanimljivih pokušaja stvaranja glazbe za liturgiju.

Zagreb je tako, povodom *Proljetne revije Jazza* posjetio i Chuck Marohnic, poznati jazz pijanist, sveučilišni profesor bogate profesionalne biografije, s više od 35 izdanih albuma, velikim brojem knjiga i što je posebno zanimljivo, Amerikanac hrvatskih korijena, što je dijelom i dovelo do njegova nastupa u Zagrebu. Marohnic je po nečemu vrlo poseban jazz glazbenik, on je naime »izumitelj« jednog posebnog glazbenog pravca, koji naziva *Sanctuary Jazz* – sakralni jazz. Bila je to jedinstvena prilika da se o toj vrsti glazbe, koja se koristi u liturgiji, ali i o nekim drugim američkim iskustvima dozna ponešto iz »prve ruke«.

■ **Sanctuary Jazz je pojam koji mnogi nisu nikad čuli. Iako ni u Hrvatskoj nije strana praksa uvo-**

đenja raznih glazbenih žanrova i pravaca u liturgiji, treba priznati da se jazz glazba u liturgiji ne čuje gotovo nikad. Što je, zapravo, sakralni jazz?

Sakralni jazz je glazba u potpunosti temeljena na jazz improvizaciji. Sama ideja se vodi mišlju da se prava improvizirana glazba događa u trenutku. Isto tako, moje je mišljenje da i Boga doživljavam u sadašnjem trenutku i da je svaki put taj doživljaj drugačiji. *Sanctuary jazz* je glazba tog trenutka i doživljaja Božje riječi koju u tom trenutku promišljamo. U liturgiji nastojim uvijek meditirati nad Božjom riječi prije same službe i to iskustvo onda prenijeti na glazbu. Također, kad želim improvizirati na temu neke poznate crkvene pjesme ili himna, prije toga meditiram i nastojim duboko promi-

sliti riječi i poruku pjesme. No osim u uobičajenom redu mise nastojim meditirati glazbom i u dijelovima mise u kojima se to inače ne čini. Naime, iako je u liturgiji strogo određen red mise, uvijek ima trenutaka u kojima se može improvizirati da bi se pojačao doživljaj onoga što se događa u liturgiji, dakle to može biti i u nekim trenucima koji nisu određeni za pjesmu, kao primjerice u pauzi poslije pričesti. To je, naravno, stvar dogovora između svećenika, mene i eventualno zbor. Trenutno služim u župi sv. Franje Asiškog u Louisevillu, gdje uz mene služi i moja kolegica koja je školovani crkveni glazbenik orguljaš i stručnjak za koralnu i renesansnu glazbu. Vrlo interesantne rezultate dobijemo kad improviziramo skupa, primjerice na riječi psalama.

■ Kakve su reakcije na vašu glazbu u Crkvi?

Reakcije su raznolike, nekima se ta glazba i taj pristup jako sviđaju, nekima baš i ne. Iako sam katolik, nastupao sam i u protestantskim crkvama, koji vjerojatno zbog drugačije tradicije imaju i otvoreniji pristup takvoj vrsti glazbe.

■ U Hrvatskoj se također mogu čuti razne reakcije na pravce takozvane popularne duhovne glazbe, kakav je vaš stav općenito o takvoj glazbi i kakvo je stanje u SAD-u na tom području?

U SAD-u, a pretpostavljam da je tako i u Hrvatskoj, sve više-manje ovisi o svećenicima. Neki su vrlo otvoreni, dok neki imaju snažan otpor prema takvoj glazbi. Osobno imam izvrsna iskustva s nekim svećenicima, s kojima sam ostvario zanimljivu suradnju. Primjerice s jednim od njih sam umjesto njegove propovijedi održavao meditacije, gdje smo skupa pokušali pružiti ljudima glazbeni doživljaj Božje riječi. Svećenik bi čitao dijelove iz *Svetog pisma*, a ja sam nastojao glazbom dočarati atmosferu rečenoga. Cilj nam je bio ne prenositi samo poruku, već pružiti i određeno emocionalno iskustvo. Naišli smo na različite reakcije, međutim nakon dužeg razdoblja broj onih koji su se protivili takvoj vrsti glazbene meditacije stalno je opadao. Ljudi su s veseljem prihvatili taj vid molitve i meditacije. No treba reći da sakralni jazz nije isto što i popularna duhovna glazba. Ključ je s jedne strane u autentičnosti. S druge strane smatram da bit onog što činimo treba biti pristupom i načinom jednostavno – molitva. Glazba treba služiti riječi, što je upravo i sam naziv naše glazbene službe. Samim time moje je mišljenje da i orguljaš koji svira »obični« repertoar, a bez ikakva emocionalnog angažmana i bez promišljanja onoga što radi, za-

pravo, ne služi Bogu. Isto tako, ukoliko je u središtu glazbene službe osoba koja je izvodi, a ne Bog, onda po mom mišljenju ta glazba bez obzira na njezin žanr nije dobra. Istina je ključna, ukoliko osoba koja izvodi glazbu nije istinski predana davanju sebe kroz glazbu, onda njena služba nema smisla. A više puta sam se uvjerio i da vjernici osjete i cijene iskrenost glazbenika koji i njih može uvesti u glazbenu službu. U SAD-u su se stvari posljednjih četrdesetak godina promijenile u smislu pristupa liturgijskoj glazbi. Danas su ljudi mnogo otvoreniji novim glazbenim smjerovima, postojalo je vrijeme snažnog otpora, no ono je davno iza nas, iako i danas ima onih koji su protiv moderne glazbe u crkvi.

■ Sanctuary Jazz je pojam koji se veže isključivo uz vas, postoji li još jazz glazbenika koji su uveli jazz u liturgiju?

Postoje. Međutim velika većina njih pokušava jednostavno obraditi pjesme, obogatiti harmonijsku strukturu ili na neki način modernizirati pjesme. Moj pristup nije takav, on je autentični vid promišljanja riječi Božje kroz improvizaciju koja se događa u danom trenutku. Sama pjesma na taj način nikad neće biti ista, ona će uvijek biti jedan potpuno novi doživljaj.

■ Veliku važnost dajete i prenošenju znanja i širenju vaše glazbe.

Svakako, volim raditi s ljudima. Sjećam se kad sam u svoju crkvu pozvao jazz glazbenike iz svog okruga i rekao im: »Danas ćemo za vrijeme liturgije svirati jazz.« Smijali su se, jer su mislili da je to šala. Nakon nekoliko tjedana u potpunosti su promijenili mišljenje i njihova služba im je postala vrhunac tjedna. Svoj rad i glazbu pokušavam podijeliti sa što više ljudi, na radionicama, seminarima, radom s mladim glazbenicima.

Iskustva su uvijek ista, od početnog nepovjerenja, brzo dođemo do oduševljenja. Mojim župljanima također nije neobično što takve radionice održavam i u protestantskim crkvama, ja doista vjerujem u ekumenizam i vjerujem da se i glazbom možemo približiti i bolje razumjeti. Osim rada s glazbenicima nastojim organizirati radionice i seminare i za svećenike, također sam izdao više knjiga s obradama crkvenih pjesama i napucima za crkvene glazbenike.

■ Smatrate li da se vaša glazba i ostala moderna glazba koja se danas izvodi za vrijeme liturgije kosi s crkvenim dokumentima, poput dokumenta *Sacrosanctum Concilium*?

Ne, dapače, smatram da dokumente danas treba čitati isključivo kroz natpiske o načinu na koji se neka glazba u crkvi treba izvoditi. Smatram da su dokumenti željeli vratiti osjećaj poštivanja i svetosti u misu, a činjenica je da mnogo glazbe nije odgovaralo tim kriterijima. Mislim da danas nije ključno govoriti o glazbenom žanru, već isključivo služi li ta glazba Bogu, je li uistinu Bog na prvom mjestu ili ne. To ne znači da tradiciju treba isključiti, međutim treba biti otvoren i novim glazbenim stremljenjima, ali isto tako pozoran ispunjava li glazba onaj osnovni kriterij, da je izrazom, atmosferom i sadržajem prikladna za izvođenje u liturgiji.

■ Planirate li u dogledno vrijeme doći u Hrvatsku i održati možda predavanje ili radionicu sakralnog jazz-a?

Vrlo rado bih došao, možda održati i nekoliko koncerata ili predavanja u nekoliko crkava te upoznati hrvatske glazbenike. Bilo bi vrlo zanimljivo vidjeti i upoznati vašu iskustva na području moderne liturgijske glazbe.